

str. jedino je, što u Jaškovu djelu ne zadovoljava.

Peto poglavlje opisuje sadanje stanje u ruskoj crkvi, kakovi su svećenici i redovnici a kakav je puk.

Na koncu u šestom poglavlju govori pisac o „Velehradskoj akademiji“, njenom početku i svrsi pa prilaže točno njena pravila.

Ne smijem da mimoidem prekrasan uvod, gdje Jašek razlaže, što je to ideja ćirilo-metodijska i gdje napominje, kako da se ta ideja ozivotvori. Jednim od najnužnijih sredstava smatra on molitvu, zato svom dušom revnuje za misionarsko molitveno društvo „Apostolat sv. Ćirila i Metodija pod zaštitom bl. Djevice Marije“. U moć i uspjeh molitve, kaže on, uzdali su se svi, koji su pomišljali na uniju. Što ne može materijalna sila, što ne može diplomatska vještina, što ne može ljudska znanost, to može moć katoličkoga duha i katoličke molitve. Zato s pravom dodaje: „U religioznom i kulturnom interesu Slavena morao bi se Apostolat sv. Ćirila i Metodija uvesti u svaku župu i raširiti po svemu narodu. Svećenici, nasljednici sv. apostola, vršite svoju dužnost!“

Preporučujemo knjižicu.

Dr. K. Dočkal.

Moralprobleme. Vorträge auf dem III. theologischen Hochschulkursus zu Freiburg im Breisgau im Oktober 1910. gehalten von Prof. dr. Joseph Mausbach, Prof. dr. Julius Mayer, Regens dr. Franz X. Mutz, Prof. dr. S. Waitz u. Regens dr. I. Zahn. Freiburg u. Wien, Herder, 1911. str. 8 + 388, cijena K 5'76, vez. K 7'20.

Lane u listopadu (10.—14.) obdržavao se je u Freiburgu treći visoko-školski tečaj za svećenstvo (isp. „Bogoslovska Smotra“ 1910. str. 386).

Vrlo aktualna i važna temata na području ćudorednom obragjivala su se kod ovog tečaja — problemi, koji će čovjeku uvijek ostati zagonetni, ako njihovo rješenje nije transcendentno t. j. ako se ne traži na tlu vjere i religije.

Strogo znanstveno je prof. Mausbach u pet predavanja obradio: „Temelj i izobrazba značaja po nauci sv. Tome“ — on polazi od čovječje naravi i njenim sposobnostima, od ćudoredne svijesti i slobodne volje i pokazuje, kako slobodna volja u borbi između dužnosti i nagnuća može postignuti svoju slobodu i jakost i kako dolazi do svrhunaravne posvete najvišom životnom snagom, naime kroz ljubav k Bogu. U svojim predavanjima „Ideal savršenosti i njegova njega u katol. Crkvi“ crta Zahn principijelno stajalište kršćanstva u religiozno-ćudorednom idealu i o katol. shvatanju kršć. savršenosti. Tom zgodom pokazuje, što svećenik u svom dušobrižničkom radu može doprinijeti do ostvarenja ideala savršenosti. U dva predavanja prof. Mayer razlaže „Potrebu auctoriteta u religiozno-ćudorednim pitanjima“ te pokazuje odnošaj crkv. auctoriteta i slobode. Regens Mutz takogjer u dva predavanja govori „o problemu čistoće“ u modernom i kršć. duhu, te navagja sredstva i pokazuje putove, koji odgajaju za čistoću. Na koncu tog sveska dva su predavanja prof. Waitza za šire slojeve o lje-

poti, uz višenosti i nepri-
spodobivoj vrijednosti ću-
dorednog svjetovnog po-
četka.

Preporučujem osobito to djelo
uz želju, da bi se i kod nas slični
visoko-školski tečajevi tako uveli.

E. L.

I. Borgomanero: *Quaestiones practicae theologiae moralis ad usum missionariorum praesertim orientalium regionum*, 8° str. VIII + 234. Romae. Typis polyglottis Vaticanis 1910. — U uvodu napominje pisac, da je dugo vremena bio misijonar te iskustvom doznao, da u običnim priručnim bogoslovskim knjigama mnogo toga nema, što treba misijonarima znati; pa kad je nedavno svoju misijonarsku službu završio tim, što je u Carigradu bio predsjedatelj bogoslovne akademije i u njoj predlagao na rješidbu slučajeve, koji nijesu izmišljeni već pravi i istiniti dogadjaji, — to je odlučio da taj manjak u bogoslovskoj knjizi popuni izdanjem ovoga svog djela, koje u 62 casusa raspravlja najvažnija i najčešća pitanja po katolike latinskog obreda, koji pomiješani žive s katolicima drugih obreda, s raskolnicima, s inovjericima i poganima. Prvi dio (*De Baptismo et Poenitentia*) imade 15 casusa, u kojima se raspravlja o podjeljivanju sv. sakramenta krštenja, potvrde i pokore. Drugi dio (*De Matrimonio*) u 19 casusa obrađuje široko polje ženidbe i ženidbenih zapreka. Treći dio (*De Eucharistia — De Sacrificio Missae*) u 4 casusa raspravlja o sv. Misi, za koga se smije služiti, o materiji sv. mise i o misnoj plaći. Četvrti dio (*De fide. — De cooperatione. — De communicatione in*

divinis) u 11 casusa raspravlja o vjeri, napose o zapovijedi, da treba ispovijedati vjeru, i o tom što smiju a što ne smiju vjernici u saobraćaju s inovjericima i nevjericima. Ovaj je dio najpraktičniji. Peti dio (*De proprio ritu servando*) u 6 casusa dotiče se najtežega gradiva po misijonare i apostolske vikare i delegate, budući da je svaki vjernik dužan držati se svojega obreda, a opet toliko se puta dogodi, da mu to nije moguće. Tada nastaju pitanja: *Quid ergo agendum?* A razjašnjenja u tim teškim pitanjima daje pisac nekom lakoćom i sigurnošću da mu se diviš. Šesti dio (*De Praeceptis et de quibusdam usibus Orientis*) u 7 casusa raspravlja o dužnostima slušati sv. misu, o zakonu posta i nemrsa i dr. Na koncu djela dodaje pisac *Appendices et Documenta*: I. formulu ispovijesti vjere, II. kratak tumač dekreta *Ne temere*. III. okružnicu Leona XIII. *Orientalium dignitas*, IV. pregled raznih obreda, V. posebni naputak za Sjevernu Ameriku, VI. o polasku škole nekatoličke i VII. statut apost. delegata u Carigradu o bogoslovskoj akademiji. Na koncu nalazi se *Index rerum notabilium*, koji zgodno pomaže, da se lako nagje predmet, koji se traži.

Djelo je svake hvale vrijedno i preporuke. Jedino mu prigovaram, što je pregled istočnih obreda prekratak, a potom nužno nepotpun i netočan. Tako n. pr. obred grčki dijeli na: *graecus-purus*, *Italo-graecus*, *Melchita*, *Georgianus*, *Rumenus*, *Ruthenus*, *Bulgaricus* i *Serbus*. Za ovaj potonji *Graeco-Serbus* veli, da mu je jezik slavonica lingua, a za *Graeco-Ruthenus* da je slavonica seu *cyrilliana*, kao da su dva različita jezika kod Ru-